

ARVAMUSED

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus siseturu infosüsteemi kaudu tehtava halduskoostöö kohta (IMI määrus)

(2012/C 48/02)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽²⁾,

võttes arvesse taotlust arvamuse esitamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikega 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1. SISSEJUHATUS**1.1. Euroopa andmekaitseinspektoriga konsulteerimine**

29. augustil 2011 võttis komisjon vastu ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (edaspidi „ettepanek” või „kavandatud määrus”) siseturu infosüsteemi kaudu tehtava halduskoostöö kohta (edaspidi „IMI määrus”) ⁽³⁾. Ettepanek saadeti samal päeval Euroopa andmekaitseinspektorile konsulteerimiseks.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽³⁾ KOM(2011) 522 (lõplik).

2. Euroopa andmekaitseinspektoril oli enne ettepaneku vastuvõtmist võimalus esitada mitteametlikke märkusi ettepaneku kohta ja enne seda komisjoni teatise „Ühtse turu parem juhtimine tänu paremale halduskoostööle: siseturu infosüsteemi (IMI) laiendamise ja arendamise strateegia” (edaspidi „IMI strateegiat käsitlev teatis”) ⁽⁴⁾ kohta, mis eelnes kõnealusele ettepanekule. Paljusid kommentaare on võetud ettepanekus arvesse ning selle tulemusel on tugevdatud ettepanekus esitatud andmekaitsemeetmeid.

3. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel selle üle, et komisjon konsulteeris temaga ametlikult ning et viide käesolevale arvamusele on lisatud ettepaneku preambulis.

1.2. Ettepaneku eesmärgid ja ulatus

4. Siseturu infosüsteem (IMI) on infotehnoloogia vahend, mis võimaldab liikmesriikide pädevatel asutustel vahetada omavahel teavet siseturualaste õigusaktide kohaldamisel. IMI võimaldab ELi liikmesriikide riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel ametiasutustel kiiresti ja lihtsalt suhelda oma vastaspooltega teistes Euroopa riikides. See hõlmab ka asjaomaste isikuandmete, sealhulgas delikaatsete andmete töötlemist.

5. IMI loodi algselt sidepidamisvahendina üks ühele andmevahetuseks kutsekvalifikatsioonide direktiivi ⁽⁵⁾ ja teenuste direktiivi ⁽⁶⁾ alusel. IMI aitab kasutajatel leida õige ametiasutuse, kellega teises riigis ühendust võtta, ning suhelda kõnealuse ametiasutusega, kasutades eeltõlgitud standardküsimusi ja -vastuseid ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ KOM(2011) 75.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2005/36/EÜ, 7. september 2005, kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/123/EÜ, 12. detsember 2006, teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

⁽⁷⁾ Näiteks on tüüpiline delikaatsete andmeid sisaldav küsimus järgmine: „Kas lisatud dokument õigustab seaduslikul viisil ametialaste reeglite rikkumise või kuriteo eesmärgil asjakohase ametialase tegevuse peatamise või keelamise puudumist (rändajast spetsialisti) suhtes?”

6. IMI on aga kavandatud paindliku, horisontaalse süsteemina, mis suudab toetada siseturgu reguleerivate õigusaktide mitmeid valdkondi. Nähakse ette selle kasutusala järkjärgulist laiendamist, et see toetaks tulevikus täiendavaid õigusloome valdkondi.
7. IMI funktsioone kavatakse samuti laiendada. Lisaks üks ühele andmevahetusele nähakse ette või juba rakendatakse ka muid funktsioone, nagu „teavitamismenetlust, hoiatusmehhanisme, vastastikust abistamist ja probleemide lahendamist”⁽⁸⁾, samuti „IMI osalistele edasiseks kasutamiseks teabe” repositooriumeid⁽⁹⁾. Paljud kõnealustest funktsioonidest (kuid mitte kõik) võivad sisaldada ka isikuandmete töötlemist.
8. Ettepaneku eesmärk on sätestada IMI jaoks selge õiguslik alus ja põhjalik andmekaitseraamistik.

1.3. Ettepaneku taust: järkjärguline lähenemisviis IMI jaoks põhjaliku andmekaitseraamistiku loomiseks

9. 2007. aasta kevadel palus komisjon artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma (edaspidi „artikli 29 töörühm”) arvamust, selleks et analüüsida IMI mõju andmekaitsele. Artikli 29 töörühm esitas oma arvamuse 20. septembril 2007⁽¹⁰⁾. Arvamuses soovitati komisjonil sätestada selgem õiguslik alus ja konkreetset andmekaitsemeetmeid andmevahetuseks IMI raames. Euroopa andmekaitseinspektor osales aktiivselt IMIga tegeleva alltöörühma töös ning toetas artikli 29 töörühma arvamuse järeldusi.
10. Edaspidi jätkas Euroopa andmekaitseinspektor komisjonile edasiste juhiste andmist selle kohta, kuidas tagada järkjärgult IMI jaoks põhjalikum andmekaitseraamistik⁽¹¹⁾. Kõnealuse koostöö raames ning alates 22. veebruaril 2008 IMI rakendamise kohta oma arvamuse esitamisest⁽¹²⁾ on Euroopa andmekaitseinspektor toetanud pidevalt vajadust uue õigusakti järele seadusandliku tavamenetluse raames, selleks et kehtestada IMI jaoks põhjalikum andmekaitseraamistik ning tagada õiguskindlus. Ettepanek sellise õigusakti vastuvõtmiseks on nüüd tehtud⁽¹³⁾.

2. ETTEPANEKU ANALÜÜS

2.1. Euroopa andmekaitseinspektori üldine seisukoht ettepaneku ja IMIga seotud peamiste probleemide kohta

11. Euroopa andmekaitseinspektor on IMI suhtes üldiselt positiivselt meelestatud. Ta toetab komisjoni eesmärki luua teabe vahetamiseks elektrooniline süsteem ning reguleerida selle andmekaitseaspekte. Selline tõhustatud süsteem ei muuda üksnes koostööd tõhusamaks, vaid võib aidata tagada ka kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktide järjekindla täitmise. Seda saab teha, luues selge raamistiku selleks, et määrata kindlaks, millist teavet võib vahetada ning kellega ja millistel tingimustel võib seda teha.
12. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel ka komisjoni ettepaneku üle kehtestada IMI jaoks horisontaalne õigusakt nõukogu ja Euroopa Parlamendi määruse vormis. Ta on rahul sellega, et ettepanek tõstab igakülgselt esile IMI jaoks kõige asjakohasemaid andmekaitseküsimusi. Tema kommentaare tuleb lugeda seda positiivset tausta arvestades.
13. Sellest olenemata hoiatab Euroopa andmekaitseinspektor, et eraldiseisva tsentraliseeritud elektroonilise süsteemi loomises halduskoostöö mitmete valdkondade jaoks peituvad samuti ohud. Niisugune oht võib olla eelkõige see, et andmeid jagatakse rohkem ja suuremale andmesaajate ringile, kui tõhusa koostöö eesmärgil oleks rangelt vajalik, ning et kõnealused andmed, sealhulgas andmed, mis võivad olla vananenud ja ebatäpsed, võivad jääda elektroonilisse süsteemi kauemaks kui vaja. Samuti on tundlik teema 27 liikmesriigile kättesaadava teabesüsteemi turvalisus, kuna süsteem on tervikuna nii tugev kui ahela kõige nõrgem lüli.

Põhiprobleemid

14. Kavandatud määrusega IMI jaoks loodava õigusraamistiku suhtes juhib Euroopa andmekaitseinspektor tähelepanu kahele põhiprobleemile:
  - vajadusele tagada järjepidevus, arvestades mitmekesisusega, ning
  - vajadusele tasakaalustada paindlikkust ja õiguskindlust.

15. Nimetatud põhiprobleemid on olulised lähtepunktid ning määravad suures osas kindlaks Euroopa andmekaitseinspektori lähenemisviisi sellele arvamusele.

Järjepidevus, arvestades mitmekesisusega

16. Esiteks on IMI süsteem, mida kasutatakse 27 liikmesriigis. Euroopa seaduste harmoniseerimise praeguses seisus on

⁽⁸⁾ Vt 10. põhjendus.

⁽⁹⁾ Vt artikli 13 lõige 2.

⁽¹⁰⁾ Artikli 29 töörühma arvamus nr 7/2007 siseturu infosüsteemi (IMI) andmekaitseküsimuste kohta, WP140. Saadaval aadressil http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2007/wp140_et.pdf

⁽¹¹⁾ Kõnealust koostööd käsitlevad põhidokumendid on saadaval komisjoni IMI-veebisaidil aadressil http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/data_protection_et.html ning Euroopa andmekaitseinspektori veebisaidil aadressil <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹²⁾ Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta – komisjoni 12. detsembri 2007. aasta otsus 2008/49/EÜ siseturu infosüsteemi (IMI) rakendamise kohta seoses isikuandmete kaitsega (ELT C 270, 25.10.2008, lk 1).

⁽¹³⁾ Artikli 29 töörühm kavatab ka ettepanekut kommenteerida. Euroopa andmekaitseinspektor on jälginud neid arengusuundumusi asjaomasel artikli 29 alltöörühmas ning esitanud kommentaare.

märgatavaid erinevusi riikide haldusmenetlustes ning andmekaitseadustes. IMI tuleb rajada sel viisil, et kõigi 27 liikmesriigi kasutajad saaksid järgida oma riigi seadusi, sealhulgas riiklike andmekaitseadusi isikuandmete vahetamisel IMI kaudu. Samal ajal tuleb andmesubjektidele ka kinnitada, et nende andmeid kaitstakse järjepidevalt, olenevata andmeedastusest IMI kaudu mõnda teise liikmesriiki. Järjepidevus, arvestades samal ajal mitmekesisusega, on IMI jaoks tehnilise ja õiguslase infrastruktuuri rajamisel peamine probleem. Liigset keerukust ja killustatust tuleks vältida. IMIs tehtavad andmetööstustoimingud peavad olema läbipaistvad; vastutus otsuste tegemisel seoses süsteemi projekteerimisega, selle igapäevase hoolduse ja kasutamise peab olema selgelt kindlaks määratud.

Paindlikkuse ja õiguskindluse tasakaalustamine

17. Teiseks, erinevalt paljudest teistest ulatuslikest IT-süsteemidest, nagu Schengeni infosüsteem, viisainfosüsteem, tollinfosüsteem või eurodac-süsteem, mis on kõik suunatud koostööle konkreetsetes, selgelt määratletud valdkondades, on IMI horisontaalne teabevahetuse vahend ning seda saab kasutada teabevahetuse hõlbustamiseks paljudes erinevates poliitikavaldkondades. Samuti on ette nähtud, et IMI reguleerimisala suureneb järk-järgult poliitikavaldkondade lisandumisega ning muutuda võivad ka selle funktsioonid, et kaasata seni täpsustamata halduskoostöö liike. IMI kõnealuste eriomaduste tõttu on keerulisem selgelt määratleda süsteemi funktsioone ning andmevahetustoiminguid, mis süsteemis aset leida võivad. Seetõttu on ka palju keerulisem määratleda selgelt asjakohaseid andmekaitsemeetmeid.
18. Euroopa andmekaitseinspektor tunnustab, et eksisteerib vajadus paindlikkuse järele, ning võtab arvesse komisjoni soovi muuta määrus „tulevikukindlaks”. See ei tohiks aga kaasa tuua süsteemi funktsioonide ja rakendatavate andmekaitsemeetmete seisukohalt väiksemat selgust või õiguskindlust. Sel põhjusel peaks ettepanek olema võimaluse korral konkreetselt ning olema sisult enamasti, kui direktiivis 95/46/EÜ ja määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud andmekaitsepõhimõtete kordamine⁽¹⁴⁾.

2.2. IMI reguleerimisala ja selle ettenähtud laiendamine (artiklid 3 ja 4)

2.2.1. Sissejuhatus

19. Euroopa andmekaitseinspektor toetab ettepanekus IMI praeguse reguleerimisala selget määratlemist ning seda, et I lisas on loetletud asjakohased ELi õigusaktid, mille alusel saab andmevahetus toimuda. Kõnealused aktid hõlmavad

koostööd kutsekvalifikatsioonide direktiivi, teenuste direktiivi ja patsiendiõiguste kohaldamist piiriüleises tervishoius käsitleva direktiivi⁽¹⁵⁾ erisätete alusel.

20. Kuna eeldatakse IMI reguleerimisala suurenemist, on laiendamise potentsiaalsed eesmärgid loetletud II lisas. II lisast võib üksused mõju hindamise järel teisaldada komisjoni vastuvõtava delegeeritud õigusakti kaudu I lisasse⁽¹⁶⁾.
21. Euroopa andmekaitseinspektor kiidab nimetatud meetodi heaks, kuna sellega i) piiritletakse selgelt IMI reguleerimisala; ii) tagatakse läbipaistvus, võimaldades samaaegselt iii) paindlikkust juhaks, kui IMI hakatakse tulevikus kasutama täiendavaks teabevahetuseks. Samuti tagatakse sellega, et IMI kaudu ei saa teavet vahetada i) ilma konkreetsetes siseturualases õigusaktis sätestatud asjakohase õigusliku aluseta, millega lubatakse või volitatakse teabe vahetamist,⁽¹⁷⁾ ning ii) käesoleva määruse I lisas kõnealusele õiguslikule alusele viitamata.
22. Seejuures esineb IMI reguleerimisala suhtes ikka veel ebakindlust seoses poliitikavaldkondadega, kuhu IMI võib laiendada, ning seoses funktsioonidega, mis on IMIsse lisatud või võidakse lisada.
23. Esiteks ei saa välistada, et IMI reguleerimisala võib suurendada I ja II lisas loetletud poliitikavaldkondadest kaugemale. See võib juhtuda, kui IMI kasutamine on sätestatud teatud tüüpi andmevahetuste jaoks mitte komisjoni delegeeritud õigusaktis, vaid aktis, mille võtsid vastu Euroopa Parlament ja nõukogu, juhul kui see ei olnud ette nähtud II lisaga⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/24/EL, 9. märts 2011, patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleises tervishoius (ELT L 88 4.4.2011, lk 45).

⁽¹⁶⁾ Määruse eelnõus ei ole mõju hindamisele viidatud. Ettepaneku seletuskirja leheküljel 7 on aga selgitatud, et komisjonile antakse õigus teisaldada üksusi II lisast I lisasse, võttes vastu delegeeritud õigusakti ja „pärast seda, kui on hinnatud süsteemi tehnilist otstarbekust, kulutõhusust, kasutajasõbralikkust ja üldist mõju ning vajaduse korral ka võimaliku katsetapi tulemusi”.

⁽¹⁷⁾ Erandiks on SOLVIT (vt II lisa, I lisa lõige 1), kus on kättesaadav ainult pehme õigus ehk komisjoni soovitus. Andmekaitse seisukohast võib Euroopa andmekaitseinspektori arvates SOLVITi korral olla töötlemise õiguslik alus andmesubjektide nõusolek.

⁽¹⁸⁾ See võib toimuda komisjoni algatusel, kuid ei saa ka välistada, et idee kasutada IMI konkreetsetes poliitikavaldkonnas võib tekkida hiljem õigusloomeprotsessi käigus ning võib olla Euroopa Parlamendi või nõukogu ettepanek. Nii on juba minevikus juhtunud seoses direktiiviga patsiendiõiguste kohta piiriüleises tervishoius. Sellisel juhul oleks vaja rohkem selgust laiendamismenetluse suhtes, mis näib keskenduvat ainult laiendamisele delegeeritud õigusaktide kaudu (vt sätteid mõju hindamise, delegeeritud õigusaktide ja I lisa ajakohastamise kohta).

⁽¹⁴⁾ Selles küsimuses vaadake ka meie kommentaare, mis on esitatud jaotises 2.2 seoses IMI ettenähtud laiendamisega.

24. Teiseks, kui reguleerimisala suurendamine uute poliitika-valdkondade võrra võib mõnel juhul vajada väheseid muudatusi süsteemi olemasolevates funktsioonides või neid üldse mitte vajada, ⁽¹⁹⁾ siis võib mõne laienduse puhul vaja minna uusi ja teistsuguseid funktsioone või olulisi muutusi olemasolevates funktsioonides:

- kuigi ettepanek viitab mitmele olemasolevale või kavandatud funktsioonile, ei ole need viited sageli piisavalt selged või piisavalt üksikasjalikud. See kehtib erineval määral viidete kohta hoiatusteadetele, süsteemivälisetele osalistele, repositooriumitele, vastastikusele abistamisele ja probleemide lahendamisele ⁽²⁰⁾. Näiteks sõna „hoiatamine”, mis tähistab olemasolevat põhi-funktsiooni, on nimetatud ainult ühel korral, 10. põhjenduses;
- kavandatud määruse alusel on võimalik võtta vastu uut liiki funktsioonid, mida ei ole ettepanekus üldse nimetatud;
- IMIt on seetõttu kirjeldatud kui teabevahetuse IT-vahendit: teisisõnu kui sidepidamisvahendit (vt nt ettepaneku artikkel 3). Paljud ettepanekus nimetatud funktsioonidest, sealhulgas teabe repositooriumi funktsioon, näivad ulatuvat aga sellest kaugemale. Ettepanek säilitustähtaegade pikendamiseks viie aastani viitab samuti liikumisele andmebaasi suunas. Kõnealused arengusuundumused muudaksid oluliselt IMI olemust ⁽²¹⁾.

2.2.2. Soovitused

25. Nende ebakõladega tegelemiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor kahte paralleelset lähenemisviisi. Ta teeb ettepaneku, et esiteks tuleks juba ette nähtud funktsioone selgitada ning nendega konkreetsemalt tegeleda ning teiseks tuleks kohaldada piisavaid menetluslikke kaitsemeetmeid tagamaks, et andmekaitset võetakse IMI tulevase arendamise ajal hoolikalt arvesse.

Juba saada olevate või ette nähtud funktsioonide (nt üks ühele andmevahetus, hoiatusteaded, repositooriumid, probleemide lahendamine ja süsteemivälised osalised) selgitamine

26. Euroopa andmekaitseinspektor soovib, et määrus peaks olema konkreetsem juba teadaolevate funktsioonide suhtes, nagu I ja II lisas viidatud teabevahetuse puhul.

⁽¹⁹⁾ Näiteks üks ühele andmevahetus kutsekvalifikatsioonide direktiivi ja patsiendiõigusi piiriüleles tervishoius käsitleva direktiivi alusel järgib põhiliselt sama struktuuri ning seda saab kohendada, kasutades sarnaseid funktsioone sarnaste andmekaitsemeetmete kohta.

⁽²⁰⁾ Vt 2., 10., 12., 13., 15. põhjendus ja artikli 5 punktid b ja i, artikli 10 lõige 7 ja artikli 13 lõige 2.

⁽²¹⁾ Kui kavatakse asendada/täiendada IMI olemasolevat toimikute haldamise ja arhiivimise süsteemi ja/või kasutada IMIt andmebaasina, siis tuleks seda väljendada selgemalt artiklis 3.

27. Näiteks on konkreetsemaid ja selgemaid meetmeid ette näha SOLVITi ⁽²²⁾ integreerimiseks IMIsse (süsteemivälisete osaliste ja probleemide lahendamise sätted) ning spetsialistide ja teenuste osutajate kataloogide jaoks (repositooriumite sätted).

28. Lisaselgitusi tuleb anda ka hoiatusteadete kohta, mis on juba teenuste direktiivi alusel kasutuses ning mida võidakse juurutada lisapoliitikavaldkondades. Hoiatusteadete kui funktsioon peaks olema selgelt määratletud artiklis 5 (koos teiste funktsioonidega, nagu üks ühele teabevahetus ja repositooriumid). Hoiatusteadete juurdepääsuõigusi ja säilitustähtaegu tuleks samuti selgitada ⁽²³⁾.

Menetluslikud kaitsemeetmed (andmekaitse mõju hindamine ja andmekaitseasutuste konsultatsioon)

29. Kui on kavatsus säilitada määrust „tulevikukindlana” lisafunktsioonide suhtes, mis võivad pikema aja jooksul vajalikuks osutuda, ning lubada seega määruses seni määratlemata funktsioone, siis peaks sellega kaasnema piisavad menetluslikud kaitsemeetmed tagamaks, et tehakse asjakohased ettevalmistused vajalike andmekaitsemeetmete rakendamiseks enne uue funktsiooni kasutuselevõttu. Sama tuleks rakendada kasutuse laiendamise korral uutele poliitikavaldkondadele, kus see mõjutab andmekaitset.

30. Euroopa andmekaitseinspektor soovib selget mehhanismi, mis tagab, et enne igat funktsioonide laiendamist või kasutuse laiendamist uutele poliitikavaldkondadele hinnatakse andmekaitseprobleeme hoolikalt ning rakendatakse vajaduse korral täiendavaid kaitsemeetmeid või tehnilisi meetmeid IMI struktuuris. Eelkõige:

- seletuskirja leheküljel 7 viidatud mõju hindamist peaks eriti vaja minema määruses endas ning see peaks hõlmama ka andmekaitse mõju hinnangut, mis peaks konkreetset näitama, milliseid muudatusi on tarvis IMI kavandisse teha ja kas neid peaks üldse tegema, tagamaks, et see sisaldab jätkuvalt piisavaid andmekaitsemeetmeid, mis hõlmavad ka uusi poliitikavaldkondi ja/või funktsioone;

- määruses peaks olema konkreetsetelt sätestatud, et enne IMI igakordset laiendamist on vaja konsulteerida Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike andmekaitseasutustega. Kõnealune konsultatsioon võib toimuda koordineeritud järelevalve jaoks artiklis 20 ette nähtud mehhanismi kaudu.

⁽²²⁾ Vt II lisa ja I lisa punkt 1.

⁽²³⁾ Vt allpool jaotised 2.4. ja 2.5.5.

31. Kõnealuseid menetluslikke kaitsemeetmeid (andmekaitse mõju hindamine ja konsultatsioon) tuleks kohaldada laiendamisele nii komisjoni delegeeritud õigusakti (üksuse teisaldamine II lisast I lissasse) kui ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kaudu, hõlmates üksuse, mis ei ole II lissas loetletud.
32. Lõpuks soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et määruses peaks selgitama, kas nende delegeeritud õigusaktide reguleerimisala, mille komisjon on volitatud vastu võtma vastavalt artiklile 23, hõlmab ka muid teemasid lisaks üksuste teisaldamisele II lisast I lissasse. Võimaluse korral peaks määruses volitatama komisjoni vastu võtma teatavaid rakendusakte või delegeeritud akte, et jätkata süsteemi mis tahes lisafunktsioonide määratlemist või tegeleda tulevikus tekkida võivate andmekaitseprobleemidega.

2.3. Rollid, pädevused ja kohustused (artiklid 7–9)

33. Euroopa andmekaitseinspektor toetab terve peatüki (II peatükk) pühendamist IMI eri osaliste funktsioonide ja kohustuste selgitamisele. Sätteid saaks tugevdada järgmiselt.
34. Artiklis 9 on kirjeldatud kohustusi, mis tulenevad komisjoni rollist vastutava töötajana. Euroopa andmekaitseinspektor soovib uue sätte lisamist, mis osundaks komisjoni rollile selle tagamisel, et süsteem on välja töötatud kavandatud privaatsuse põhimõtte, ning komisjoni koordineerivale rollile seoses andmekaitseküsimustega.
35. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel tõdeda, et artiklis 7 loetletud IMI koordinaatorite ülesannete hulka lisatakse nüüd spetsiaalselt andmekaitsega seotud koordineerivad ülesanded, sealhulgas tegutsemine komisjoni kontaktisikuna. Ta soovib edasist selgitamist, et kõnealused koordineerivad ülesanded hõlmavad ka kontakte riiklike andmekaitseasutustega.

2.4. Juurdepääsuõigused (artikkel 10)

36. Artiklis 10 on sätestatud juurdepääsuõigustega seotud kaitsemeetmed. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab asjaolu, et pärast tema kommentaare on neid sätteid märgatavalt tugevdatud.
37. Võttes arvesse IMI horisontaalset ja laienevat olemust, on oluline tagada, et süsteem garanteeriks nn Hiina müüride kohaldamise, mis kitsendavad ühes poliitikavaldkonnas töödeldavaid andmeid ainult selle valdkonna jaoks: IMI kasutajad peaksid i) pääsema andmetele juurde üksnes teadmismajaduse korral ning ii) piirduma ühe poliitikavaldkonnaga.
38. Kui on vältimatu, et IMI kasutajal oleks õigus saada juurdepääs mitmele poliitikavaldkonnale (mis võib juhtuda nt kohalike omavalitsusasutuste puhul), siis ei tohiks süsteem vähemalt lubada kombineeritud andmete pärinemist eri

poliitikavaldkondadest. Erandid tuleks vajaduse korral sätestada rakendusaktides või ELi õigusaktis ning need peaksid rangelt järgima eesmärgi piiramise põhimõtet.

39. Kõnealuseid põhimõtteid on nüüd iseloomustatud määruse tekstis, kuid neid võiks veelgi tugevdada ja operatsionaliseerida.
40. Seoses komisjoni juurdepääsuõigustega toetab Euroopa andmekaitseinspektor asjaolu, et ettepaneku artikli 9 lõiked 2 ja 4 ning artikli 10 lõige 6 koos täpsustavad, et komisjon ei saa õigust juurdepääsuks liikmesriikide vahel vahetatavatele isikuandmetele, välja arvatud juhul, kui komisjon on määratud halduskoostöömenetluse osaliseks.
41. Süsteemiväliste osaliste juurdepääsuõigusi ja juurdepääsuõigusi hoiatusteadetele tuleks samuti rohkem täpsustada⁽²⁴⁾. Hoiatusteadetega seoses soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et määruses tuleks sätestada, et hoiatusteadeteid ei tohiks vaikimisi saata kõigile vastavatele pädevatele asutustele kõigis liikmesriikides, vaid ainult asjaomastele pädevatele asutustele teadmismajaduse korral. See ei välista hoiatusteadete saatmist kõikidele liikmesriikidele konkreetsel juhtudel või teatavates poliitikavaldkondades, kui kõik on asjaomased. Sarnaselt on konkreetse üksikjuhtumi analüüs vajalik selleks, et otsustada, kas komisjonil peaks olema hoiatusteadetele juurdepääs.

2.5. Isikuandmete säilitamine (artiklid 13 ja 14)

2.5.1. Sissejuhatus

42. Ettepaneku artikkel 13 pikendab IMIs andmete säilitamise kestust praeguselt kuult kuult (arvestatakse alates juhtumi sulgemisest) viie aastani, kujuures andmed suletakse 18 kuu möödudes. Sulgemisperioodil pääseb andmetele juurde ainult spetsiaalse väljavõttemenetluse alusel, mida saab algatada ainult andmesubjekti taotlusel või juhul, kui andmeid on vaja „selleks, et tõendada IMI kaudu vahetatud teavet”.
43. Seetõttu säilitatakse IMIs andmeid kolmel eraldi ajavahe-
mikul:
- alates üleslaadimisest juhtumi sulgemiseni;
  - alates juhtumi sulgemisest 18 kuu jooksul;⁽²⁵⁾
  - alates 18-kuulise ajavahe-
miku lõppemisest suletud
kujul järgmiseks kolmeks aastaks ja kuueks kuuks (teisisõnu juhtumi sulgemisest viieaastase ajavahe-
miku lõppemiseni).

⁽²⁴⁾ Vt ka jaotis 2.2.2.

⁽²⁵⁾ Artikli 13 lõige 1 viitab sellele, et 18 kuud on maksimaalne tähtaeg; seetõttu võib kehtestada ka lühema tähtaja. See ei mõjutaks aga säilitamise kogukestust, mis oleks igal juhul viis aastat juhtumi sulgemisest.

44. Lisaks nimetatud üldistele eeskirjadele lubatakse artikli 13 lõikes 2 andmete säilitamist teabe repositooriumis senikaua, kui on antud otstarbel vajalik, andmesubjekti nõusolekul või „ELi õigusakti järgimiseks”. Artiklis 14 on sätestatud IMI kasutajate isikuandmete säilitamiseks sarnane sulgemismehhanism viieks aastaks alates kuupäevast, mil nad lõpetasid IMI kasutajaks olemise.
45. Rohkem konkreetseid sätteid ei ole. Seetõttu on üldised eeskirjad eeldatavasti ette nähtud kohaldamiseks mitte ainult üks ühele andmevahetuse suhtes, vaid ka hoiatus-teadete, probleemide lahendamise (nagu SOLVITis⁽²⁶⁾) ning kõikide muude isikuandmete töötlemist hõlmavate funktsioonide suhtes.
46. Euroopa andmekaitseinspektoril on säilitustähtaegadega seoses mitmeid muresid, pidades silmas direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punkti e ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 4 lõike 1 punkti e, milles mõlemas on nõutud, et isikuandmeid ei tohi säilitada kauem, kui on vajalik eesmärkidel, milleks andmeid koguti või neid edaspidi töödeldakse.
- 2.5.2. Üleslaadimisest juhtumi sulgemiseni: vajadus juhtumi õigeaegse sulgemise järele
47. Seoses esimese tähtajaga alates andmete üleslaadimisest kuni juhtumi sulgemiseni on Euroopa andmekaitseinspektor mures ohu pärast, et mõnd juhtumit ei pruugita kunagi sulgeda või suletakse alles ebaproportsionaalselt pika aja järel. Selle tulemusel võivad mõned isikuandmed jääda andmebaasi kauemaks kui vajalik või isegi määramata ajaks.
48. Euroopa andmekaitseinspektor mõistab, et komisjon on astunud IMIsse andmete kuhjumise vähendamisel praktilisel tasandil edusamme ning on rajatud süsteem üks ühele andmevahetuseks, et jälgida juhtumite õigeaegset sulgemist ning tuletada perioodiliselt meelde neile, kes hiljaks jäävad. Lisaks võimaldab uus muutus süsteemi funktsioonides kavandatud privaatsuse põhimõtet järgides ühe nupuvajutusega vastuse aktsepteerida ning samal ajal juhtumi sulgeda. Varem on selleks läinud tarvis kaht eraldi sammu ning selle tulemusel võisid süsteemi jääda mõned ootel juhtumid.
49. Euroopa andmekaitseinspektor kiidab need praktilised tasandil tehtud jõupingutused heaks. Ta soovib siiski, et määruse tekstis endas peaksid olema sätestatud garantiid, et juhtumid suletakse IMIs õigeaegselt ning et ootel juhtumid (juhtumid, millega ei ole viimasel ajal tegeletud) kustutatakse andmebaasist.
- 2.5.3. Juhtumi sulgemisest 18 kuuni: kas kuue kuu pikkuse tähtaja pikendamine on õigustatud?
50. Euroopa andmekaitseinspektor palub uuesti läbi vaadata, kas praeguse kuue kuu pikkuse tähtaja pikendamine 18 kuuni pärast juhtumi sulgemist on piisavalt õigustatud, ning kui see on nii, kas selline õigustus kehtib ainult üks ühele teabevahetuse kohta või ka muud tüüpi funktsioonide kohta. IMI on praeguseks eksisteerinud mitu aastat ning selle käigus saadud kogemust tuleks ära kasutada.
51. Kui IMI jääb teabevahetuse vahendiks (erinevalt failihaldussüsteemist, andmebaasist või arhiivimisüsteemist) ning tingimusel, et pädevatele asutustele antakse vahendid süsteemist saadud andmete kättesaamiseks (kas elektroonselt või paberikandjal, kuid igal juhul nii, et nad saaksid kättesaadud andmeid tõendina kasutada⁽²⁷⁾), siis ei paista olevat suurt vajadust säilitada andmeid IMIs pärast juhtumi sulgemist.
52. Üks ühele teabevahetuse korral võib potentsiaalne vajadus esitada jätkuküsimusi isegi pärast vastuse aktsepteerimist ning seega juhtumi sulgemist vahest õigustada (mõistlikult lühikest) säilitusaega pärast juhtumi sulgemist. Praegune kuue kuu pikkune tähtaeg näib olevat esmase hinnangu kohaselt sel eesmärgil piisavalt pikk.
- 2.5.4. 18 kuust viie aastani: suletud andmed
53. Euroopa andmekaitseinspektori arvates ei ole komisjon esitanud ka piisavaid põhjendusi suletud andmete kuni viieaastase tähtajaga säilitamise vajaduse ja proportsionaalsuse kohta.
54. Seletuskirja leheküljel 8 on viidatud Euroopa Kohtu otsusele Rijkeboeri kohtuasjas⁽²⁸⁾. Euroopa andmekaitseinspektor soovib, et komisjon peaks võtma arvesse kõnealuse kohtuasja mõjusid andmete säilitamisele IMIs. Tema arvates ei nõua Rijkeboeri kohtuasi IMI konfigureerimist andmete säilitamiseks viie aasta jooksul pärast juhtumi sulgemist.
55. Euroopa andmekaitseinspektor ei pea viidet Rijkeboeri kohtuasjale või andmesubjektide õigusele oma andmetele juurde pääseda piisavaks põhjenduseks, et säilitada andmeid IMIs viis aastat pärast juhtumi sulgemist. Üksnes logiandmete säilitamine (määratletud täpselt, et jätta välja igasugune sisu, sealhulgas mis tahes lisad või delikaatsed andmed) võib olla väiksema sekkumisulatusena võimalus, mis võiks väärida edasist kaalumist. Euroopa andmekaitseinspektor ei ole aga selles etapis veendunud, et isegi see oleks vajalik või proportsionaalne.

⁽²⁶⁾ Vt II lisa ja I lisa punkt 1.

⁽²⁷⁾ Mõistame, et selle tagamiseks praktikas on tehtud jõupingutusi.

⁽²⁸⁾ C-553/07, Rijkeboer, EKL 2009, I-3889.

56. Lisaks on problemaatiline selguse puudumine selles, kes suletud andmetele juurde pääseb ning millistel eesmärkidel. Lihtsalt viitamine kasutamisele „selleks, et tõendada IMI kaudu vahetatud teavet” (nagu on sätestatud artikli 13 lõikes 3) ei ole piisav. Kui sulgemist käsitlev säte säilitatakse, siis tuleks igal juhul täpsemalt määratleda, kes saab nõuda teabevahetuse tõendit ning millises kontekstis. Kas peale andmesubjekti on ka teistel õigus juurdepääsu taotleda? Kui see on nii, kas seda saavad teha ainult pädevad asutused ning ainult selleks, et tõestada, et konkreetne teabevahetus konkreetse sisuga leidis aset (kui sellist teabevahetust vaidlustavad pädevad asutused, kes sõnumi saatsid või said)? Kas on ette näha muid võimalikke kasutusvaldkondi „selleks, et tõendada IMI kaudu vahetatud teavet” ⁽²⁹⁾?

2.5.5. Hoiatusteated

57. Euroopa andmekaitseinspektor soovib, et hoiatusteateid ja teabe repositooriumeid tuleks selgemalt eristada. Üks asi on kasutada hoiatusteadet sidepidamisvahendina, et teavitada pädevaid asutusi konkreetsetest rikkumistest või kahtlustest, hoopis teine asi on säilitada seda hoiatusteadet andmebaasis pikema aja vältel või määramata tähtajaga. Hoiatusteate andmete säilitamine suurendaks veelgi muret ning vajaks konkreetseid eeskirju ja täiendavaid andmekaitsemeetmeid.
58. Seetõttu soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et määruses oleks vaikimisi reeglina tagatud, et i) kui vertikaalsetes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, ning vastavalt piisavatele täiendavatele kaitsemeetmetele, peaks kohaldama hoiatusteate suhtes kuue kuu pikkust säilitustähtaega, ning oluline on see, et ii) kõnealust tähtaega tuleks arvestada alates hoiatusteate saatmisest.
59. Teisel juhul soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et üksikasjalikud kaitsemeetmed seoses kõnealuste hoiatusteatega tuleks just sätestada kavandatud määruses. Kui järgitakse viimast lähenemisi, siis on Euroopa andmekaitseinspektor valmis andma komisjonile ja seadusandjatele selles küsimuses edaspidi nõu.

2.6. Andmete eriliigid (artikkel 15)

60. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et on tehtud vahet ühelt poolt direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõikes 1 ja teiselt poolt artikli 8 lõikes 5 viidatud isikuandmete vahel. Samuti tunneb ta heameelt selle üle, et määruses on selgelt piiritletud, et andmete eriliike võib töödelda ainult direktiivi 95/46/EÜ artiklis 8 osutatud erijuhtudel.
61. Selles osas arvab Euroopa andmekaitseinspektor, et IMI hakkab töötlema olulist osa direktiivi 95/46/EÜ artikli 8 lõike 2 reguleerimisalasse kuuluvatest delikaatsetest

andmetest. IMI oli tõesti algusest peale, kui alustati halduskoostöö toetamist teenuste ja kutsevalifikatsioonide direktiivide raames, kavandatud selleks, et töödelda selliseid andmeid, eriti andmeid, mis on seotud kriminaalkuritegude ja haldusrikkumiste toimikutega, mis võivad mõjutada spetsialistide või teenuste osutajate õigust teha tööd/pakkuda teenuseid mõnes teises liikmesriigis.

62. Lisaks hakatakse IMIs tõenäoliselt töötlema ka olulist osa artikli 8 lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvatest delikaatsetest andmetest (peamiselt terviseandmed), kui IMI laieneb SOLVITi moodulile ⁽³⁰⁾. Lõpuks ei saa välistada, et täiendavaid delikaatseid andmeid võib tulevikus ka IMI kaudu sihtotstarbeliselt või süsteemselt koguda.

2.7. Turvalisus (artikkel 16 ja põhjendus 16)

63. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel näha, et artiklis 16 viidatakse konkreetset komisjoni kohustusele järgida oma sise-eeskirju, mis võeti vastu selleks, et järgida määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklit 22 ning võtta vastu ja hoida ajakohasena IMI turvalisuse tagamise kava.
64. Selleks et kõnealuseid sätteid veelgi tugevdada, soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et määruses nõutaks riskihindamist ja turvalisuse tagamise kava ülevaatamist enne IMI kasutuse iga laiendamist uuele poliitikavaldkonnale või enne uue funktsiooni lisamist, mis mõjutab isikuandmeid ⁽³¹⁾.
65. Peale selle märgib Euroopa andmekaitseinspektor ka seda, et artikkel 16 ja 16. põhjendus viitavad ainult komisjoni kohustustele ja Euroopa andmekaitseinspektori järelevalverolle. Kõnealune viide võib olla eksitav. Kuigi on tõsi, et komisjon on süsteemi käitaja ning vastutab sellena olulisel määral IMI turvalisuse säilitamise eest, on pädevatel asutustel samuti kohustused, mille üle omakorda teostavad järelevalvet riiklikud andmekaitseasutused. Seepärast peaksid artikkel 16 ja 16. põhjendus osutama ka turvalisusega seotud kohustustele, mis kehtivad ülejäänud IMI osalistele vastavalt direktiivile 95/46/EÜ, ning riiklike andmekaitseasutuste järelevalvevolitustele.

2.8. Andmesubjektidele antav teave ja läbipaistvus (artikkel 17)

2.8.1 Liikmesriikides esitatav teave

66. Artikli 17 lõikega 1 seoses soovib Euroopa andmekaitseinspektor täpsustada määruse sätteid tagamaks, et andmesubjektidele tehakse kõik nende andmete töötlemise kohta IMIs täielikult teatavaks. Arvestades, et IMI kasutavad mitmed pädevad asutused, sealhulgas paljud väikesed kohalikud omavalitsusasutused, kellel puuduvad piisavad ressursid, on tungivalt soovitatav, et teatise esitamist koordineeritaks riiklikul tasandil.

⁽²⁹⁾ Kuigi isikuandmete säilitamine ohustab eraelu puutumatust suhteliselt vähem, arvab Euroopa andmekaitseinspektor siiski, et IMI kasutajate isikuandmete säilitamine viie aasta jooksul ajast, mil neil juurdepääsu IMI-le enam ei ole, ei ole samuti piisavalt põhjendatud.

⁽³⁰⁾ Vt II lisa ja I lisa punkt 1.

⁽³¹⁾ Vt ka jaotis 12 audititega seotud soovitude kohta.

2.8.2 Komisjoni esitatav teave

67. Vastavalt artikli 17 lõike 2 punktile a peab komisjon esitama määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklite 10 ja 11 alusel seoses oma andmetööstustegevusega isikuandmete puutumatus käsitleva teate. Lisaks sellele peab komisjon vastavalt artikli 17 lõike 2 punktile b esitama teabe ka „artikli 12 kohaste IMI halduskoostöömenetluste andmekaitseaspektide kohta”. Lõpuks on artikli 17 lõike 2 punktis c nõutud, et komisjon peab esitama teabe „artiklis 19 osutatud selliste erandite ja piirangute kohta, mis on seotud andmesubjektide õigustega”.
68. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel näha, et kõnealuste sätetega aidatakse kaasa IMI andmetööstustoi- mingute läbipaistvusele. Nagu on osutatud eespool jaotises 2.1, kui IT-süsteemi kasutatakse 27 eri liikmesriigis, siis on äärmiselt oluline tagada järjepidevus seoses süsteemi tööga, kehtivate andmekaitsemeetmetega ja andmesubjektidele antava teabega ⁽³²⁾.
69. Seejuures tuleks artikli 17 lõike 2 sätteid veelgi tugevdada. Süsteemi käitajana on komisjonil parim positsioon ennetava rolli võtmiseks andmekaitseteate esimese „kihi” ja muu asjakohase teabe esitamisel andmesubjektidele oma mitmekeelsel veebilehel, samuti pädevate asutuste nimel, see tähendab direktiivi 95/46/EÜ artiklite 10 ja 11 alusel nõutavat teavet hõlmates. Siis piisaks sageli sellest, et liikmesriikide pädevate asutuste esitatud teated viitaksid lihtsalt komisjoni esitatud teatele, ainult täiendades seda nii, nagu on vajalik mis tahes konkreetse lisateabe tingimuste järgimiseks, mida nõutakse siseriikliku õigusega.
70. Lisaks peaks artikli 17 lõike 2 punktis b olema selgitatud, et komisjoni esitatud teave hõlmab ulatuslikult kõiki poliitika- valdkondi, igat liiki halduskoostöömenetlusi ja kõiki IMI funktsioone ning sisaldab ka just neid andmeliike, mida võib töödelda. See peaks hõlmama ka üks ühele koostöös kasutatavate küsimustike avaldamist IMI veebilehel, nagu seda praegu tehakse.

2.9. Õigus pääseda juurde andmetele ning õigus neid parandada ja kustutada (artikkel 18)

71. Euroopa andmekaitseinspektor soovib osutada uuesti, nagu on märgitud eespool jaotises 2.1, asjaolule, et on äärmiselt oluline tagada järjepidevus seoses süsteemi tööga ja kehtestatud andmekaitsemeetmetega. Sel põhjusel täpsustaks Euroopa andmekaitseinspektor veelgi juurdepääsuõiguse, parandamise ja kustutamise sätteid.
72. Artiklis 18 peaks olema täpsustatud, kelle poole peaksid andmesubjektid juurdepääsuõiguse asjus pöörduma. See peaks olema selge, pidades silmas andmetele juurdepääsu erinevatel aegadel:

- enne juhtumi sulgemist,
- pärast juhtumi sulgemist, kuid enne 18 kuu pikkuse säilitustähtaja lõppemist,
- ning lõpuks ajal, mil andmed on suletud.

73. Määrusega peaks olema ka nõutud, et pädevad asutused teevad vastavalt vajadusele juurdepääsutaotlustealast koostööd. Parandamine ja kustutamine peaksid toimuma „nii ruttu kui võimalik, kuid hiljemalt 60 päeva jooksul”, mitte lihtsalt „60 päeva jooksul”. Viidata tuleks ka andmekaitse- mooduli rajamise võimalusele ning kavandatud privaatsuse võimalikele lahendustele asutuste juurdepääsuõigusteala- seks koostööks, samuti andmesubjektide volitamisele, näiteks andes neile otsese juurdepääsu oma andmetele, kui see on asjakohane ja teostatav.

2.10. Järelevalve (artikkel 20)

74. Viimastel aastatel on välja töötatud koordineeritud järele- valve mudel. Selline järelevalve mudel, mis on nüüd kasu- tusel eurodac-süsteemis ja osaliselt tollinfosüsteemis, on võetud kasutusele ka viisainfosüsteemi (VIS) ja teise põlv- konna Schengeni infosüsteemi (SIS-II) jaoks.
75. Kõnealusel mudelil on kolm kihti:
- riikliku tasandi järelevalve tagavad riiklikud andmekaitse- asutused;
  - ELi tasandi järelevalve tagab Euroopa andmekaitseins- pektor;
  - koordineerimine tagatakse korrapärase kohtumiste ja muude koordineeritud tegevustega, mida toetab Euroopa andmekaitseinspektor, tegutsedes kõnealuse koordineerimismehhanismi sekretariaadina.
76. Kõnealune mudel on osutunud edukaks ja tõhusaks ning see tuleks kavandada tulevikus teiste teabesüsteemide jaoks.
77. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel selle üle, et ettepaneku artiklis 20 on konkreetselt ette nähtud andme- kaitseasutuste ja Euroopa andmekaitseinspektori vaheline koordineeritud järelevalve, mis vastab üldjoontes VIS ja SIS II määrustes esitatud mudelile ⁽³³⁾.

⁽³²⁾ Selline lähenemisviis järjepidevuse tagamiseks peaks loomulikult nõuetekohaselt arvesse võtma mis tahes riikidevahelisi erinevusi, kui see on vajalik ja õigustatud.

⁽³³⁾ Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1987/2006, 20. detsember 2006, mis käsitleb teise põlvkonna Schengeni info- süsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist (ELT L 381, 28.12.2006, lk 4) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 767/2008, 9. juuli 2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus) (ELT L 218, 13.8.2008, lk 60).

78. Euroopa andmekaitseinspektor tugevdaks koordineeritud järelevalve sätteid konkreetsetes punktides ning toetaks sel põhjusel sätteid, mis sarnanevad kehtivate sätetega, näiteks viisainfosüsteemi (VIS määruse artiklid 41–43), Schengen II (SIS-II määruse artiklid 44–46) kontekstis kehtestatud sätetega ning nendega, mis on ette nähtud eurodac-süsteemi jaoks⁽³⁴⁾. Eriti kasulik oleks, kui:

— määruse artikli 20 lõigetes 1 ja 2 oleks sätestatud ja selgemalt eraldatud riiklike andmekaitseasutuste ja Euroopa andmekaitseinspektori vastavad järelevalve ülesanded;⁽³⁵⁾

— määruse artikli 20 lõikes 3 oleks täpsustatud, et riiklikud andmekaitseasutused ja Euroopa andmekaitseinspektor, tegutsedes igäiks oma pädevuse piires, „teevad üksteisega aktiivselt koostööd” ning „tagavad IMI koordineeritud järelevalvele aktiivset koostööd nimetamata”,⁽³⁶⁾ ning

— määruuses oleks üksikasjalikumalt täpsustatud, mida koostöö võib hõlmata, näiteks nõudes, et riiklikud andmekaitseasutused ja Euroopa andmekaitseinspektor, „[t]egutsedes igäiks oma pädevuse piires, vahetavad [...] asjakohast teavet, abistavad üksteist auditite ja kontrollide tegemisel, analüüsivad IMI määruse tõlgendamisel või kohaldamisel tekkivaid raskusi, uurivad sõltumatu järelevalve või andmesubjekti õiguste teostamisega seotud probleeme, koostavad ühtlustatud ettepanekuid probleemide ühiseks lahendamiseks ning edendavad vajaduse korral teadlikkust andmekaitsealastest õigustest⁽³⁷⁾”.

79. Samas on Euroopa andmekaitseinspektor teadlik praegusest väiksemast suurusest, töödeldavate andmete teistsugusest olemusest ning IMI laienevast olemusest. Seepärast ta tunnistab, et seoses kohtumiste ja auditite sagedusega oleks soovitatav rohkem paindlikkust. Lühidalt soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et määruuses tuleks sätestada vajalikud minimaalsed eeskirjad tõhusa koostöö tagamiseks, kuid mitte luua ebavajalikku halduskoormat.

80. Ettepaneku artikli 20 lõikega 3 ei ole nõutavad korrapärased kohtumised, vaid selles on lihtsalt sätestatud, et „Euroopa andmekaitseinspektor võib kutsuda liikmesriikide järelevalveasutusi vajaduse korral sellekohastele kohtumistele.” Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel selle üle, et kõnealustes sätetes jäetakse kohtumiste sagedus ja laad ning muud koostööd käsitlevad menetluslikud üksikasjad asjaomaste poolte otsustada. Selles võib kokku leppida kodukorras, millele on juba ettepanekus viidatud.

⁽³⁴⁾ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2725/2000, 11. detsember 2000, mis käsitleb sõrmejalgede võrdlemise Eurodac-süsteemi kehtestamist Dublini konventsiooni tõhusa kohaldamise eesmärgil, (EÜT L 316, 15.12.2000, lk 1), praegu läbivaatamisel. Selles kontekstis kaalutakse sarnaseid sätteid nagu VIS ja SIS II määrustes.

⁽³⁵⁾ Vt näiteks VIS määruse artiklid 41 ja 42.

⁽³⁶⁾ Vt näiteks VIS määruse artikli 43 lõige 1.

⁽³⁷⁾ Vt näiteks VIS määruse artikli 43 lõige 2.

81. Korrapäraste audititega seoses võib olla samuti tõhusam jätta selle määramise, millal ja millise sagedusega selliseid auditite tuleks läbi viia, koostööd tegevatele asutustele nende kodukorras. See võib sõltuda mitmetest teguritest ning võib ka aja jooksul muutuda. Seetõttu toetab Euroopa andmekaitseinspektor komisjoni lähenemisviisi, mis võimaldab ka selles suhtes rohkem paindlikkust.

2.11. IMI kasutamine liikmesriikides

82. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel selle üle, et ettepanekus on sätestatud IMI kasutamiseks liikmesriikides selge õiguslik alus ning et selline kasutamine sõltub mitmest tingimusest, sealhulgas asjaolust, et tuleb konsulteerida riikliku andmekaitseasutusega ning et kasutamine peab olema siseriikliku õigusega kooskõlas.

2.12. Teabevahetus kolmandate riikidega (artikkel 22)

83. Euroopa andmekaitseinspektor toetab artikli 22 lõikes 1 teabevahetusele esitatud tingimusi ning asjaolu, et artikli 22 lõikes 3 on tagatud laienemise läbipaistvus sellega, et Euroopa Liidu Teatajas avaldatakse ajakohastatud loetelu nendest kolmandatest riikidest, kes IMIt kasutavad (artikli 22 lõige 3).

84. EDPS soovib lisaks, et komisjon peaks kitsendama direktiivi 95/46/EÜ artikli 26 eranditele tehtud viidet, nii et see hõlmaks ainult artikli 26 lõiget 2. Teisisõnu: pädevatel asutustel või muudel süsteemivälistel osalistel kolmandas riigis, mis ei võimalda piisavat kaitset, ei tohiks olla IMI-le otsest juurdepääsu, kui ei ole kehtestatud selleks vajalikke lepingutingimusi. Selliseid tingimusi tuleks arutada ELi tasandil.

85. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et muid erandeid, näiteks „edastamine on vajalik või seaduste kohaselt nõutav üldiste huvidega seotud olulistel põhjustel või õigusnõuete koostamiseks, esitamiseks või kaitsmiseks”, ei tohiks kasutada, et õigustada andmeedastust kolmandatele riikidele, kasutades otsest juurdepääsu IMI-le⁽³⁸⁾.

2.13. Aruandekohustus (artikkel 26)

86. Kooskõlas parema aruandluse meetmete oodatava tugevdamisega ELi andmekaitseraamistiku läbivaatamisel⁽³⁹⁾ soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et määrusega tuleks kehtestada selge aruandlusraamistik piisavate sisekontrollimehhanismide jaoks, millega tagatakse andmekaitseõuete järgimine ning esitatakse selle kohta tõendeid, mis hõlmavad vähemalt allpool viidatud elemente.

⁽³⁸⁾ Sarnasest lähenemisviisist on lähtunud artikli 22 lõikes 2, kui komisjon on IMI osaline.

⁽³⁹⁾ Vt komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Terviklik lähenemisviis isikuandmete kaitsese Euroopa Liidus”, jaotis 2.2.4., KOM(2010) 609 (lõplik). Vt ka selle komisjoni teatise kohta 14. jaanuaril 2011 avaldatud Euroopa andmekaitseinspektori arvamuse jaotis 7.

87. Sellest vaatepunktist toetab Euroopa andmekaitseinspektor määruse artikli 26 lõike 2 nõuet, et komisjon peaks esitama Euroopa andmekaitseinspektorile iga kolme aasta järel aruande andmekaitseaspektide, sealhulgas turvalisuse kohta. Oleks soovitatav, et määrukses selgitataks, et Euroopa andmekaitseinspektor peaks omakorda jagama komisjoni aruannet riiklike andmekaitseasutustega artiklis 20 viidatud koordineeritud järelevalve raamistikus. Samuti oleks kasulik selgitada, et aruandes tuleks arutada iga poliitikavaldkonna ja iga funktsiooniga seoses, kuidas peamisi andmekaitsepõhimõtteid ja -probleeme (nt andmesubjektidele antav teave, juurdepääsuõigused, turvalisus) on tegelikult käsitletud.

88. Lisaks tuleks määrukses selgitada, et sisekontrollimehhanismide raamistik peaks hõlmama ka isikuandmete puutumast käsitlevaid hinnanguid (muu hulgas ka turvariski analüüsi), andmekaitsepoliitikat (sealhulgas turvalisuse tagamise kava), mis võeti vastu nende tulemuste põhjal, ning perioodilisi ülevaateid ja auditeid.

2.14. Kavandatud privaatsus

89. Euroopa andmekaitseinspektor väljendab heameelt seoses määruse 6. põhjenduses esitatud viitega sellele põhimõttele⁽⁴⁰⁾. Ta soovib, et lisaks kõnealusele viitele peaks määrukses kasutusele võetama ka teatavad kavandatud privaatsuse kaitsemeetmed, nagu:

- andmekaitsemoodul, mis võimaldaks andmesubjektidel oma õigusi tõhusamalt kasutada;⁽⁴¹⁾
- IMIs sisalduvate erinevate poliitikavaldkondade selge eraldamine („Hiina müürid”);⁽⁴²⁾
- konkreetsed tehnilised lahendused, mis piiraksid otsimise võimalusi kataloogidest, hoiatusteade andmete hulgas ja mujalt, et tagada eesmärgi piiramine;
- konkreetsed meetmed, mis tagaksid, et juhtumid, millega ei tegeleta, suletakse;⁽⁴³⁾
- piisavad menetluslikud kaitsemeetmed tulevaste arenguundumuste kontekstis⁽⁴⁴⁾.

3. JÄRELDUSED

90. Euroopa andmekaitseinspektor on IMI suhtes üldiselt positiivselt meelestatud. Ta toetab komisjoni eesmärki luua teabe vahetamiseks elektrooniline süsteem ning reguleerida selle andmekaitseaspekte. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel ka komisjoni ettepaneku üle kehtestada IMI jaoks horisontaalne õigusakt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse vormis. Ta on rahul sellega, et ettepanek tõstab igakülgset esile IMI jaoks kõige asjakohasemaid andmekaitseküsimusi.

91. Kavandatud määrusega IMI jaoks loodava õigusraamistiku suhtes juhib Euroopa andmekaitseinspektor tähelepanu kahele põhiprobleemile:

- vajadusele tagada järjepidevus, arvestades mitmekesisusega, ning
- vajadusele tasakaalustada paindlikkust ja õiguskindlust.

92. IMI jaoks juba ette nähtud funktsioone tuleks selgitada ja nendega konkreetsemalt tegeleda.

93. Tuleks kohaldada piisavad menetluslikud kaitsemeetmed tagamaks, et andmekaitset võetaks hoolikalt arvesse IMI tulevase arengu jooksul. See peaks hõlmama mõju hindamist ning konsulteerimist Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike andmekaitseasutustega enne IMI reguleerimisala igakordset laiendamist uutele poliitikavaldkondadele ja/või uutele funktsioonidele.

94. Süsteemiväliste osaliste juurdepääsuõigusi ja juurdepääsuõigusi hoiatusteadele tuleks veel täpsustada.

95. Seoses säilitustähtaegadega:

- peaksid määrukses olema sätestatud garantiid, et juhtumid suletakse IMIs õigeaegselt ning et ootel juhtumid (juhtumid, millega ei ole viimasel ajal tegeletud) kustutatakse andmebaasist;
- tuleks läbi vaadata, kas praeguse kuue kuu pikkuse tähtaja pikendamine 18 kuuni pärast juhtumi sulgemist on piisavalt põhjendatud;
- ei ole komisjon esitanud piisavaid põhjendusi suletud andmete kuni viieaastase tähtajaga säilitamise vajaduse ja proportsionaalsuse kohta ning see ettepanek tuleks seetõttu uuesti läbi vaadata;
- tuleks hoiatusteadeid ja teabe repositooriumeid selgelt eristada: määrukses peaks olema vaikumisi reeglina tagatud, et i) kui vertikaalsetes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti ning vastavalt piisavatele täiendavatele kaitsemeetmetele, peaks kohaldama hoiatusteade suhtes kuue kuu pikkust säilitustähtaega, ning et ii) kõnealust tähtaega tuleks arvestada alates hoiatusteate saatmisest.

96. Määrukses peaks nõutama riskihindamist ja turvalisuse tagamise kava ülevaatamist enne IMI iga kasutuse laiendamist uuele poliitikavaldkonnale või enne uue funktsiooni lisamist, mis mõjutab isikuandmeid.

97. Sätteid andmesubjektidele antava teabe ja juurdepääsuõiguste kohta peaks tugevdama ning tuleks edendada järjepidevamat käsitlemist.

⁽⁴⁰⁾ Idem.

⁽⁴¹⁾ Vt eespool jaotis 2.9.

⁽⁴²⁾ Vt eespool jaotis 2.4.

⁽⁴³⁾ Vt eespool jaotis 2.5.2.

⁽⁴⁴⁾ Vt eespool jaotis 2.2.2.

98. Euroopa andmekaitseinspektor tugevdaks koordineeritud järelevalve sätteid konkreetsetes punktides ning toetaks sel põhjusel sätteid, mis sarnanevad kehtivatele sätetele, näiteks viisainfosüsteemi, Schengen II kontekstis kehtestatud sätetele ning neile, mis on ette nähtud eurodac-süsteemi jaoks. Kohtumiste ja auditite sageduse suhtes toetab Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku paindlikku käsitlust, mille eesmärk on tagada, et määruses oleks sätestatud vajalikud minimaalsed eeskirjad tõhusa koostöö tagamiseks, kuid mitte luua ebavajalikku halduskoormat.
99. Määrusega peaks tagatama, et pädevatel asutustel või muudel süsteemivälistel osalistel kolmandas riigis, mis ei võimalda piisavat kaitset, ei tohiks olla IMI-le otsest juurdepääsu, kui ei ole kehtestatud selleks vajalikke lepingutingimusi. Selliseid tingimusi tuleks arutada ELi tasandil.
100. Määrusega tuleks kehtestada piisavate sisekontrollimehhanismide selge raamistik, millega tagatakse andmekaitse nõuete järgimine ning esitatakse selle kohta tõendeid, mis hõlmaksid isikuandmete puutumatust käsitlevaid hinnanguid (muu hulgas ka turvariski analüüsi), andmekaitsepoliitikat (sealhulgas turvalisuse tagamise kava), mis võeti vastu nende tulemuste põhjal, ning perioodilisi ülevaateid ja auditeid.
101. Määrusega tuleks kehtestada teatavad kavandatud privaatsuse kaitsemeetmed.

Brüssel, 22. november 2011.

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI
